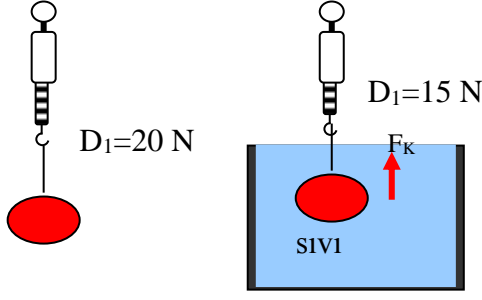

1. Kaldırma kuvvetinin hesabı:

Kaldırma kuvveti Cismin havadaki ağırlığı ile sıvı içinde ölçülen değer farkıdır.

$F_K = D_1 - D_2$ bağıntısı ile bulunur ve yönü yukarıdır

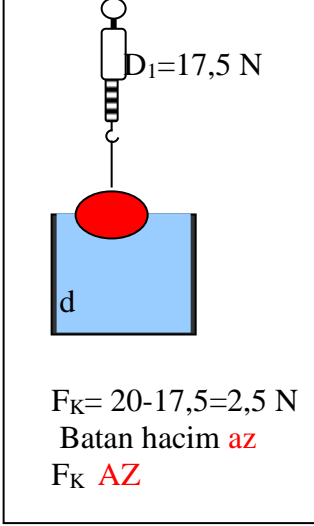
2. Cisme etki eden kaldırma kuvveti iki şeye bağlıdır.

Cismin batan hacmine ve sıvının yoğunluğuna.

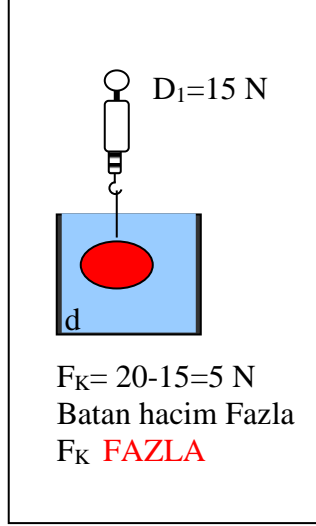
a) Cismin batan hacmi ile ilişkisi

(aynı sıvı içinde olmak kaydı ile)

Batan hacim fazla ise kaldırma kuvveti fazladır yada (tersi) Batan hacim az ise kaldırma kuvveti de azdır.

$F_K = 20 - 17,5 = 2,5 \text{ N}$
Batan hacim **az**
 F_K **AZ**

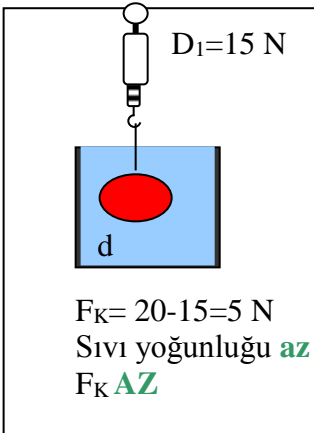

$F_K = 20 - 15 = 5 \text{ N}$
Batan hacim **Fazla**
 F_K **FAZLA**

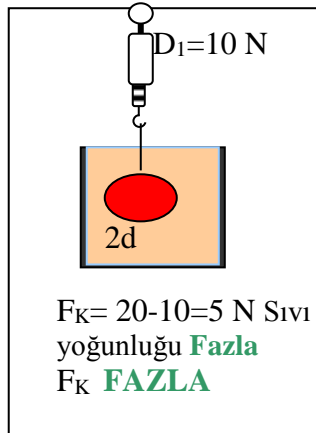
Eğer sorularda hacim ilişkisi verilir ya da sorulursa bu madde kullanılır.

b) Sıvının yoğunluğu ile ilişkisi

(batan hacimler eşit olmak şartı ile)

$F_K = 20 - 15 = 5 \text{ N}$
Sıvı yoğunluğu **az**
 F_K **AZ**

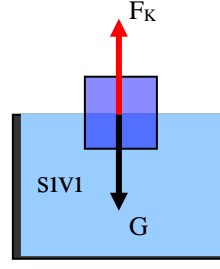

$F_K = 20 - 10 = 10 \text{ N}$
Sıvı yoğunluğu **Fazla**
 F_K **FAZLA**

Eğer sorularda sıvı yoğunluğu verilir ya da sorulursa bu madde kullanılır.

3. Bir cisim sıvı içinde 3 şekilde bulunabilir. Yüzme durumu – askı durumu- batma durumu

A) Yüzme durumu

Bu durumda cisme iki kuvvet etki eder. Bunlar kaldırma kuvveti (F_K) ve ağırlıktır (G) ve cisim engededir.

Denge şartından :

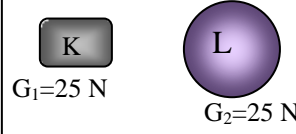
$$F_K = G$$

Yani bir geminin ağırlığı

100.000.000 N ise deniz bu gemiye 100.000.000 Nluk bir kuvvet uygular

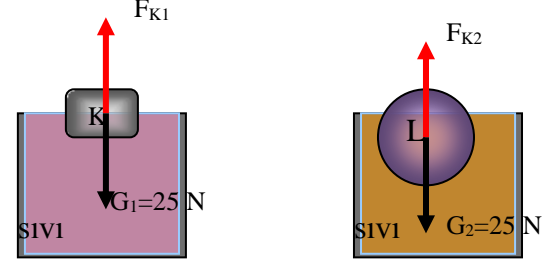
Ayrıca batan hacim cismin hacminden küçüktür.
 $V_b < V_c$

Ayrıca kütleleri eşit (dolayısıyla Ağırlıkları da eşit) iki cisim yüzüyorsa bunlara etki eden kaldırma kuvveti de eşittir. Şöyle ki:

Bu iki cismin ağırlıkları eşittir.

Bu cisimleri sıvı içinde yüzüyorsa:

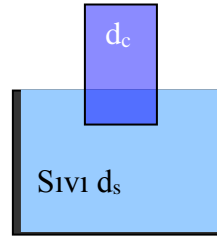

$$F_{K1} = G_1 \text{ ise}$$
$$F_{K1} = 25 \text{ N}$$

$$F_{K2} = G_2 \text{ ise}$$
$$F_{K2} = 25 \text{ N}$$

$F_{K1} = 25 \text{ N}$ $F_{K2} = 25 \text{ N}$ olduğuna göre kaldırma kuvvetleri de eşittir

Yüzme durumundan çıkarılacak bir sonuçta cismin yoğunluğu ile sıvının yoğunluğu arasındaki ilişkidir.

d_c Cismin Yoğunluğu

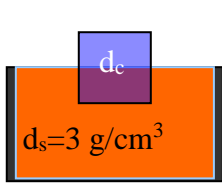
d_s :Sıvının yoğunluğu Yoğunluğu

Sıvının yoğunluğu cismin yoğunluğundan fazladır.

$$d_s > d_c$$

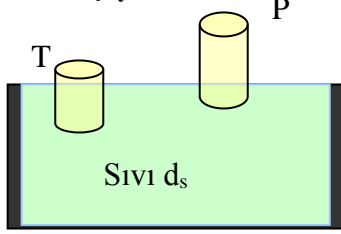
Şöyle desekte doğru olur: Bir cismin yüzüp yüzmediğini sıvının yoğunluğu ile kıyaslayarak anlayabiliriz

Eğer cismin yarısı batmışsa cismin yoğunluğu sıvının yoğunluğunun yarısıdır.

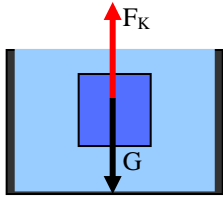
$d_s = 3 \text{ g/cm}^3$ ve cismin yarısı batmışsa cismin yoğunluğu sıvı yoğunluğunun yarısı yani: $d_c = 3/2 \text{ g/cm}^3$

Ayrıca aynı sıvı içinde **oranca** fazla batanın yoğunluğu daha fazladır şöyleki:

Dikkat edilirse T oranca P den daha fazla batmış buna göre T'nin yoğunluğu Pnin yoğunluğundan daha büyüktür. Tabii ki sıvının yoğunluğu en büyük

B) Askıda kalma durumu:

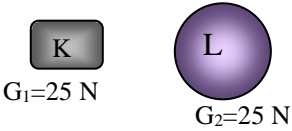
Bu durumda cisme iki kuvvet etki eder. Bunlar kaldırma kuvveti (F_k) ve ağırlıktır (G) ve cisim dengededir.

Denge şartından :

$$F_k = G$$

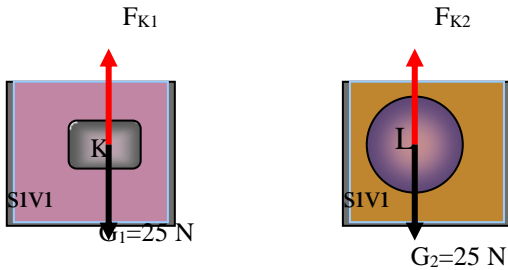
Yani bir denizaltının ağırlığı 1.000.000 N ise deniz bu deniz altına 1.000.000 Nluk bir kuvvet uygular.

Ayrıca kütleleri eşit (dolayısıyla Ağırlıkları da eşit) iki cisim askıda duruyorsa bunlara etki eden kaldırma kuvveti de eşittir. Şöyle ki:

Bu iki cismin ağırlıkları eşittir.

Bu cisimleri sıvı içinde yüzüyorsa:

$$F_{k1} = G_1 \text{ ise}$$

$$F_{k1} = 25 \text{ N}$$

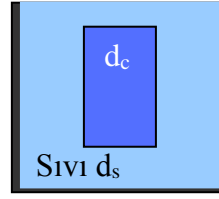
$$F_{k2} = G_2 \text{ ise}$$

$$F_{k2} = 25 \text{ N}$$

$F_{k1} = 25 \text{ N}$ Olduğuna göre kaldırma $F_{k2} = 25 \text{ N}$ kuvvetleri de eşittir

Ayrıca batan hacimle cismin hacmi birbirine eşittir.
 $V_b = V_c$

Askıda kalma durumundan çıkarılacak bir sonuçta cismin yoğunluğu ile sıvının yoğunluğu arasındaki ilişkidir.

d_c Cismin Yoğunluğu

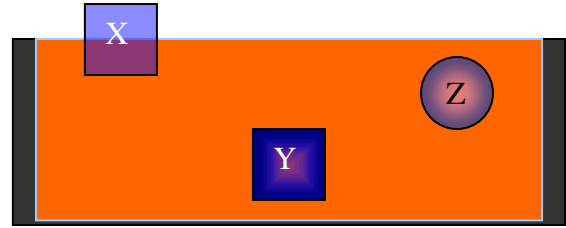
d_s :Sıvının yoğunluğu Yoğunluğu

Sıvının yoğunluğu cismin yoğunluğuna eşittir.

$$d_s = d_c$$

Şöyle desekte doğru olur: Bir cismin askıda kalıp kalmadığını sıvının yoğunluğu ile kıyaslayarak anlayabiliriz

Örnek1:Aşağıdaki cisimlerin yoğunluklarını sıralayınız..

--. X cisminin yoğunluğu sıvının yoğunluğundan küçüktür(yüzme durumundan). $d_s > d_x$

--. Y cisminin yoğunluğu sıvının yoğunluğuna eşittir(askı durumundan). $d_s = d_y$

--. Z cisminin yoğunluğu sıvının yoğunluğuna eşittir(askı durumundan). $d_s = d_z$

Olduğuna göre: $d_y = d_z > d_x$

Örnek 2: şekildeki üç cisimde kütleleri eşittir. Bu cisimlere uygulanan kaldırma kuvvetlerini sıralayınız.

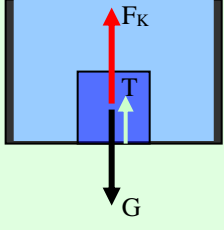
--. X e etki eden kaldırma kuvveti ağırlığına eşittir.(yüzme durumu)

--. Y ye etki eden kaldırma kuvveti ağırlığına eşittir (askı durumu)

--. Z ye etki eden kaldırma kuvveti ağırlığına eşittir (askı durumu)

Bunların kütleleri eşit olduğuna göre ağırlıkları da eşittir. Ağırlıkları ile F_k larda eşitti. Buna göre hepsine etki eden kaldırma kuvvetleri de birbirlerine eşittir.

C) C. Batma Durumu:

Bu durumda cisme üç kuvvet etki eder. Bunlar kaldırma kuvveti (F_K) ve ağırlıktır (G) ve kabın tepki kuvvetidir. Ayrıca cisim dengededir.

Denge şartından :

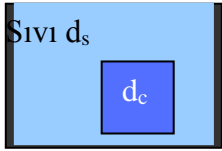
$$F_K + T = G$$

burada dikkat edilirse kaldırma kuvveti ağırlıktan daha küçüktür.

$$F_K < G$$

Ayrıca batan hacimle cismin hacmi birbirine eşittir.
 $V_b = V_c$

Batma durumundan çıkarılacak bir sonuçta cismin yoğunluğu ile sıvının yoğunluğu arasındaki ilişkidir.

d_c Cismin Yoğunluğu

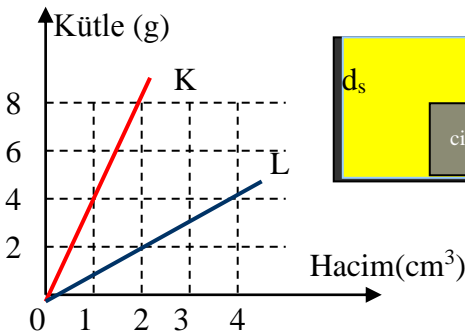
d_s : Sıvının yoğunluğu

Cismin yoğunluğu sıvının yoğunluğundan fazladır.

$$d_c > d_s$$

Şöyle desekte doğru olur: Bir cismin batıp batmadığını cismin yoğunluğu ile sıvının yoğunluğunu kıyaslayarak anlayabiliriz

Örnek:

Şekildeki grafikte K ve L şekildekilerden hangisinin kütle hacim grafiğidir?

Cevap: şekle bakıldığında cisim sıvıdan daha yoğundur. (batma durumu) Grafikte yoğun olan cismi, az yoğun olan sıvıyı temsil eder.

K'nın yoğunluğu $d = m/V$ den $8/2 = 4 \text{ g/cm}^3$

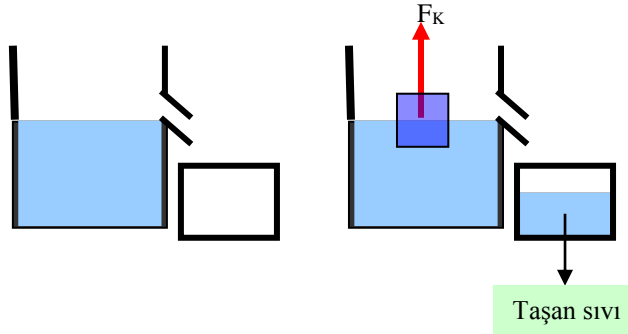
L'nin yoğunluğu $d = m/V$ den $4/4 = 1 \text{ g/cm}^3$

Buna göre cisimi $\rightarrow K$

Sıvıyı $\rightarrow L$ temsil eder

Bu ders notunun Word ve renkli hali :
<http://goo.gl/N3SJBs>

4. Kaldırma kuvveti ile taşın sıvının ağırlığı ilişkisi. (ARŞİMET PRENSİBİ)

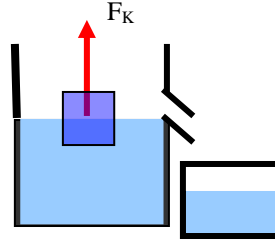

Taşın sıvının ağırlığı kaldırma kuvvetine eşittir.

$$F_K = G_{\text{taşın sıvı}}$$

Bu özellik cismin her konumu için geçerlidir. Ama batan hacimle cismin hacmi her zaman eşit değildir. Ya da cismin ağırlığı ile taşın sıvının ağırlığı her zaman birbirine eşit değildir. Bunu inceleyelim:

Yüzme durumunda:

$$F_K = G_{\text{taşın sıvı}} \text{ dır}$$

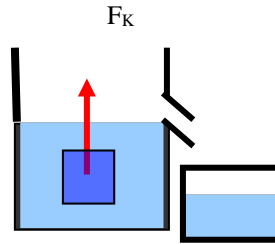
$$F_K = G_{\text{cisim}} \text{ ise}$$

$$G_{\text{cisim}} = G_{\text{taşın sıvı}}$$

Kapta ağırlaşma olmaz.
(çünkü cismin ağırlığı kadar sıvı taşıyor)

$$V_b = V_{\text{taşın sıvı}}$$
$$V_b \neq V_c$$
$$V_{\text{taşın sıvı}} \neq V_c$$

Askı durumunda:

$$F_K = G_{\text{taşın sıvı}} \text{ dır}$$

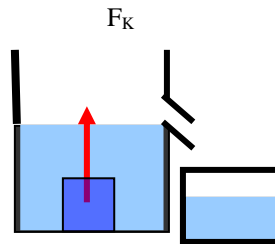
$$F_K = G_{\text{cisim}} \text{ ise}$$

$$G_{\text{cisim}} = G_{\text{taşın sıvı}}$$

Kapta ağırlaşma olmaz.
(çünkü cismin ağırlığı kadar sıvı taşıyor)

$$V_b = V_{\text{taşın sıvı}}$$
$$V_b = V_c$$
$$V_{\text{taşın sıvı}} = V_c$$

Batma durumunda:

$$F_K = G_{\text{taşın sıvı}} \text{ dır}$$

$$F_K < G_{\text{cisim}} \text{ ise}$$

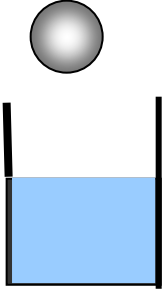
$$G_{\text{cisim}} > G_{\text{taşın sıvı}}$$

Kapta ağırlaşma olur. (çünkü cismin ağırlığından daha az sıvı taşıyor)

$$V_b = V_{\text{taşın sıvı}}$$
$$V_b = V_c$$
$$V_{\text{taşın sıvı}} = V_c$$

Örnekler :

1-

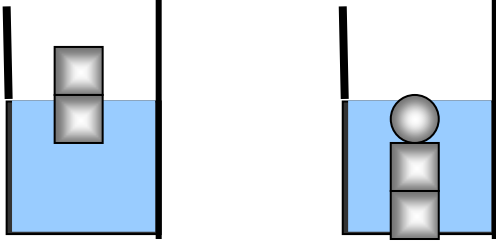

Şekildeki 2 g/cm^3 yoğunluğundaki sıvıya yoğunluğu $1,25 \text{ g/cm}^3$ ve ağırlığı 36 N olan cisim atılıyor. Sıvının cisme uygulayacağı kaldırma kuvveti kaç N dur? (cisim sıvıda çözünmüyor)

- A) 28 B) 32 C) 36 D) 40

Çözüm: cisim sıvıya atıldığında sıvının yoğunluğu cismin yoğunluğundan büyük olduğu için cisim sıvıda yüzecektir. Bir cisim sıvı içinde yüzüyorsa kaldırma kuvveti cismin ağırlığına eşittir. Yani cevap 36 N dur

2-

Tam yarısına kadar batmış olan cisim 40 N ağırlığındadır. Üzerine şekildeki cisim konulduğunda tamamı batmaktadır. Bu cismin ağırlığı aşağılardaki seçeneklerden hangisi gibi olabilir?

- A) 20 N B) 30 N C) 40 N D) 50 N

Cevap :

Şekildeki sıvı 1 birim hacme 40 N luk kuvvet uygulamaktadır. Eklenen cisim 1 birim hacme uygulanan kuvvetten daha ağır ki tamamı batabilsin . Yani 40 dan büyük olmalıdır. Cevap : 50 N

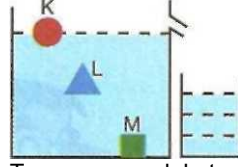
3-) Sıvıların cisimlere uyguladığı kaldırma kuvveti, batan hacim ile .....I..... , sıvının yoğunluğu ile .....II .....orantılıdır.

Yukarıdaki boşluklara aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

I	II
A) Doğru	ters
B) Doğru	doğru
C) Ters	doğru
D) Ters	ters

Cevap :B

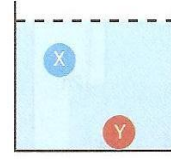
4-

Tamamen su dolu taşıma kabına K, L ve M cisimleri bırakıldığında eşit miktarda sıvı taşıyorlar. Cisimlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Üçüne de etki eden kaldırma kuvveti eşittir.
B) M cisminin yoğunluğu en büyüktür.
C) Üçünün de hacmi eşittir.
D) K ve L'nin ağırlığı eşittir.

Cevap : C

Eşit hacimli X ve Y cisimleri şekildeki gibi dengededir.

Buna göre, cisimlerin yoğunlukları (d) ve cisimlere sıvı tarafından uygulanan kaldırma kuvvetleri (F_K) arasında nasıl bir ilişki vardır?

Özkütle

Kaldırma kuvveti

A) $d_X = d_Y$	$F_{KX} = F_{KY}$
B) $d_X > d_Y$	$F_{KX} > F_{KY}$
C) $d_Y > d_X$	$F_{KX} = F_{KY}$
D) $d_Y > d_X$	$F_{KX} > F_{KY}$

Cevap :

X in yoğunluğu ile sıvının yoğunluğu birbirine eşit. Y nin yoğunluğu sıvınınkinden büyük olduğu için

$d_Y > d_X$ dir

Ayrıca hacimleri, dolayısıyla batan hacimleri eşit olduğu için F_K ları eşittir.

Cevap: C

Hazırlayan: Abit Yüksel